



СИЛАБУС

Східноєвропейський національний університет імені Лесі України

Медико-біологічний факультет

Кафедра фізіології людини і тварин

Дисципліна: Біологія людини та методика її навчання

Викладач: Мотузіук Олександр Петрович, доцент

Motuziuk.Oleksandr@eenu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу СНУ:
<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри фізіології людини і тварин та на сайті кафедри:
<https://eenu.edu.ua/uk/chairs/phis>

Передумови вивчення курсу: попередньо студент повинен прослухати курси: «Теорія та методика навчання біології», «Методика складання та розв'язування задач та тестів з біології», «Педагогіка вищої школи і методика навчання у ЗВО» і фахові дисципліни за освітнім ступенем «бакалавр».

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою курсу «Біологія людини та методика її навчання» є надання студентам системи знань зі шкільного курсу біології людини та формування в них відповідних умінь і навичок для викладання цього шкільного предмету.

Основними завданнями курсу є розглянути основні дидактичні принципи і методичні прийоми побудови урочної та позаурочної форм роботи в курсі біології людини в школі; встановити причинно-наслідкові зв'язки між будовою, функціями, адаптацією до умов існування людини в шкільному курсі біології людини; розібрати принципи аналізу шкільних програм, складання тематичних та поурочних планів в курсі біології людини.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис курсу містить навчальну програму курсу Біологія людини та методика її навчання /укладач Поручинський А.І., яка розміщена на сайті факультету:
<https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/mediko-biologichniy-fakultet?query=%D0%A4%D1%96%D0%B7%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D1%96-%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%3A-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8>

Перелік тем лекцій з питаннями, які розглядаються

Тема 1. Основні засади педагогіки і методики викладання окремих предметів. Загальна освіта, її сутність. Школа як педагогічна система. Предмет і завдання педагогіки, її основні категорії, їх сутність. Категорії дидактики. Методи, прийоми та засоби навчання. Класифікація методів навчання

Тема 2. Загальна характеристика курсу «Біологія людини та методика її викладання». Форми організації навчально-виховного процесу в курсі біології людини. Типи уроків. Підготовка вчителя до уроку. Основні вимоги до плану, плану-конспекту, розгорнутого конспекту уроку з «Біології людини». Вступні уроки, дидактична мета, структура, мотиваційна роль. Особливості уроку засвоєння нових знань, уроку вдосконалення знань, вмінь і навичок, уроку узагальнення і систематизації вивченого матеріалу, комбінованого уроку, уроку контролю і корекції знань, вмінь і навичок в курсі біології людини. Особливості узагальнюючих уроків, їхні відмінності від уроків повторення. Методичні правила складання узагальнюючих таблиць та схем. Види уроків. Організація позакласного читання з теми. Нестандартні уроки: урок-конференція, урок-суд, урок-спектакль, урок-мандрівка, кіноурок тощо.

Тема 3. Вимоги до підготовки і проведення лабораторних робіт та практичних уроків в курсі біології людини. Репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий рівні проведення практичних робіт. Оцінювання знань, вмінь і навичок учнів на лабораторно-практичних уроках. Методика організації уроків валеологічного та екологічного змісту. Методика використання наочності на уроках біології людини.

Тема 4. Аналіз уроків біології людини, програм, підручників. Знайомство із досвідом планування і проведення різних форм організації навчально-виховного процесу у загальноосвітніх закладах. Аналіз програми, діючого підручника, посібників, методичної літератури з шкільного курсу біології людини, їх розвиваючі функції.

Тема 5. Місце «Біології людини» в шкільному курсі біології, їх валеологічне значення. Функціональний принцип вивчення організму, психофізіологічні особливості поведінки людини. Структура розділів, освітні, виховні задачі, основні змістовні лінії біологічної підготовки. Біологічні поняття як елементи наукових знань. Теорія розвитку біологічних понять за Верзілінім. Етапи розвитку понять в шкільному курсі біології людини, критерії успішності їх засвоєння, методичні рекомендації. Форми біологічних знань.

Тема 6. Методика формування загальнобіологічних та спеціальних понять. структурно-логічна схема розвитку понять; система внутрішньо-предметних зв'язків «Біології людини» в шкільному курсі біології; міжпредметні зв'язки з науками про природу (хімією, фізикою, географією). Планування роботи вчителя в курсі біології людини, перспективні (річні) плани. Тематичний принцип структурування змістовного компоненту шкільного курсу біології. Тематичний план.

Тема 7. Методичний аналіз вступу до біології людини. Значення “Вступу” в шкільних програмах, прийоми встановлення понятійних зв'язків в курсі біології. Значення знань про організм людини для збереження здоров'я – мета курсу. Дотримання принципу взаємозв'язку будови та функції при формуванні анатомо-морфологічних та фізіологічних знань та вмінь в темах розділу. Послідовність формування фізіологічних та валеологічних, гігієнічних, медичних, екологічних понять в темах розділу. Значення системи понять в курсі біології людини. Методичні прийоми розвитку понять “організм – біологічна система”, “клітина”, “тканина”, “фізіологічні системи”, “функціональні системи”.

Перелік тем практичних занять

для студентів заочної форми навчання галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка», спеціальності «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Аналіз програми курсу «Біологія людини» (8 клас)	1
2	Методичний аналіз шкільних підручників і методичної літератури з біології людини	1
3	Методика уроку засвоєння нових знань з шкільного курсу біології людини	1
4	Методика лабораторного уроку в курсі біології людини	1
	Разом	4

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ
для студентів заочної форми навчання галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»,
спеціальності «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»

	Поточний контроль (мах = 40 балів)				Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
	Модуль 1. Виконання практичних робіт і теоретична підготовка до занять				Модуль 2		
	Практичні роботи						
	Змістовий модуль 1.		Змістовий модуль 2.		Підсумковий контроль		
	T1	T2	T3	T4	Мод. зріз 1	Мод. зріз 2	
Ма кс. бал	10	10	10	10	30	30	100

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування.

За теоретичну підготовку до певного практичного заняття студентами заочної форми навчання максимальна оцінка 6 балів. Оцінка за кожну виконану практичну роботу включає 4 бали за виконання та оформлення роботи. З кожної із тем, які виносяться на практичні заняття, студент заочної форми навчання може отримати максимально по 10 балів, отже із змістових модулів 1 та 2 по 20 балів відповідно.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово, або у формі комп'ютерного тестування. Модульний зріз передбачає розв'язання 30 тестових завдань, що складаються на основі лекційного курсу, практичних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання тестового завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 30 балів (загалом 60 балів за дві модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – екзамен, який проводиться в тестовій формі і за складання якого студент може отримати максимум 60 балів. Загальна оцінка підраховується як сума поточного й модульного контролю, або поточного і підсумкового контролю. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання (табл. 5).

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Біологія людини: Підруч. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів / М.Н. Шабатура, Н.Ю. Матяш, В.О., Мотузний. – 3-тє вид. доповн., перероб. – К.: Генеза, 2004. – 192 с.
2. Біологія людини: Підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / М.Н. Шабатура, Н.Ю. Матяш, В.о, Мотузний. – 3-тє вид. доповн., перероб. – К.: Генеза, 2004. – 210 с.
3. Біологія: Тести. 6-11 класи: Посібник / Омельковець Я.А., Журавльов О.А. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 400 с.
4. Біологія 6/11. тестові завдання/ Навч. Метод. Посібник для серед. заг-осв. Шкіл / За ред.. Сташка. К.: Генеза. – 1999. – 140 с.
5. Богдановна О.К. Інноваційні підходи до викладання біології. – Х. Вид. група «Основа», 2003. – 128 с.
6. Богданова О.К. Викладання біології в сучасній школі, 6-11 ДОН ГПШ, 2000.
7. Загальна методика навчання біології: навч. Посібник/ І.В.Мороз, А.В.Степанюк, О.Д.Гончар т пін.; За ред.. І.В.Мороzza.–К.: Либідь, 2006.–592 с.
8. Задорожний К.Н. Биология. 8 клас: Планы-конспектыуроков / Под ред. О.В.Таглиной. – Харьков: Ранок, 2001. – 192 с.

Додаткова:

9. Адріанов В.Л. Короткий тлумачний словник, 6-11, Либідь, 1999.
10. Анисимов В.С. Самостоятельныеработыучащихся по анатомии, физиологии и гигиенечеловека, М., Просвещение, 1978.
11. АнохинаВ.С., Бурко Л.Д., Захаревская Г.И. Эксперимент и наблюдения на уроках биологии, Мн.: БелЭн, 1998.-208с.
12. Биологиячеловека в диаграммах / В.Р. Пикеринг; Пер. с англ. А.Барсуковой. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ООО «ИздательствоАстрель», 2003. – XXXIII, 181 с.
13. Боянович Ю. Биология. 9 класс: Сборник заданий для тематическогооцениванияучебныхдостижений: Методическиерекомендации – Х.: Мир детства, Ранок, 2001. – 48 с.
14. Бригідир Г.З., Гайда Г.В., Галашин О.Я. Біологія людини, 9, поурочне планування, Тернопіль, 2000.
15. БровдійВ.М.,Охорона природи (посібник), 8-9 Генеза, 1997.
16. Бруновт Е.П. и др. Методика обученияанатомии, физиологии и гигиенычеловека, М., Просвещение, 1978.
17. Бруновт Е.П. и др. Урокианатомии, физиологии и гигиенычеловека, М., Просвещение, 1984.
18. Вихренко М., Міус С. Зошит з біології (8 кл.), К., “Школяр”, 1998.-112с.
19. Вихренко М., Міус С. Зошит з біології (9 кл.), К., “Школяр”, 1998.
20. Вихренко М.А. та ін. Тестові завдання. Біологія (посібник), 6-11, Школяр, 1998.

21. Г.И. Лернер. Уроки биологии. Человек: анатомия, физиология, гигиена. 8-9 кл. тесты, вопросы, задачи: Уч. пособие. – М.: Эксмо, 2005. – 288 с.
22. Екологічна освіта школярів 5-11, Перун, 1998.
23. Завдання для державної підсумкової атестації з біології за курс основної школи / Н.Ю. Матяш, О.В.Костильов, А.С.Вихренко, Т.О. Вихренко.–К.: Генеза, 2004.–248 с.
24. Зверев И.Д. Основы системы обучения анатомии, физиологии и гигиене в средней школе, Л., Просвещение, 1971.
25. Конаржевский Ю.А. Анализ урока, М.: Центр «Педагогический поиск», 2000.-336с.
26. Кузнецова В.І. Методика викладання біології. – Х., Торсінг, 2001. – 176 с.
27. Мотузний В.О., Біологія (посібник), 6-11 класи, Вища школа, 1996.
28. Неведомська Є. Робота з біологічними термінами і поняттями (для учнів 8-го кл.), К., “Фенікс”, 1999-136с.
29. Общая методика обучения биологии: Учеб. пособие для студ. пед. вузов / И.Н. Понамарева, В.П. Соломин, Г.Д. Сидельникова; Под ред. И.Н. Пономаревой. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 272 с.
30. Олімпіади з біології для школярів / О.В. Данилова, К.М. Задорожний, Д.А. Шабанов, С.В. Данилорв. – Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 256 с.
31. Онищук В.А. Типы, структура и методика урока в средней школе, К., Рад.школа, 1976.-182с.
32. Подласный И.П. Педагогика, М., ВЛАДОС, 1кн., 2 ч., 1999.
33. Програма для загально-освітніх навчальних закладів. Біологія. 7-11 класи, К.: Перун, 2005, 2006. – 85 с.
34. Програма для шкіл (класів) з поглибленим вивченням біології, 8-11, газ.”Біологія. Хімія.”, № 31-32.
35. Резанова Е.А., Антонова И.П., Резанов А.А. Биология человека. В таблицах и схемах. -М.»Издат-школа 2000», 1999г.-208с.
36. Рохлов В.С. Дидактический материал по биологии (человек), Москва, «Просвещение», 1997-239с.
37. Рохлов В.С. Практикум по анатомии и физиологии человека: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 1999. – 160 с.
38. Семененко О.П., Упатова И.П., Чурилова А.И. Методика преподавания биологии: Нестандартные формы проведения занятий по биологии в 6-10-х классах. – Х.: Скорпион, 2000. – 152 с.
39. Тестовые задания по биологии. Человек. 9 класс: Кн. Для учителя / И.А. Степанов. –М.: «Новый учебник», 2001. – 64 с.